

הולנדים רוקדים

מצבו של המחול בהולנד

מאת גיורא מנור

באוקטובר 1995 התקיים בהאג פסטיבל המחול ההולנדי הדו-שנתי, אירוע שכבר הפך למסורת בינלאומית, בהשתתפות להקות מארצות רבות. עורכי "הרבעון למחול בישראל" רות אשל וג'ורא מנור היו אורחי הפסטיבל.

השנה הופיעו בפסטיבל המחול ההולנדי יותר מ-15 להקות והחמימות שבה התקבלו, ומחזאות הכפיים הממושכות שהעניק להן הקהל היו מעוררי התפעלות. ההולנדים אוהבים מחול ויודעים להראות זאת. ההיצע העשיר כלל יוצרים נודעים כמו יירי קיליאן ורקדני כל שלוש הלהקות של תיאטרון המחול ההולנדי וכן להקתו של בארישניקוב, ששבעת רקדניה נודדים בעולם כבר שש שנים ומבצעים יצירות של כוריאוגרפים נודעים כמרק מוריס, לצד עבודות של יוצרים צעירים כמו טר אוקונור האמריקאית ויואכים שלומר הגרמני.

לצד היוצרים הנודעים הופיעו מבצעים ידועים פחות ביצירות של יוצרים פחות מוכרים. למשל, לקראת הפסטיבל התארגנה קבוצת רקדני באלט ממזרח ומרכז אירופה בשם באלט הדנובה במטרה להעניק לאמני מחול ממדינות הגוש המזרחי לשעבר הזדמנות של התנסות בינלאומית, וגם להקה שזכתה בפרסים בתחרות הבינלאומית האחרונה במרכז סוזן דל - IMPERIAL LANONIMA מברסלונה, הופיעה בהאג.

הצמד אן אפרירית ודרק בראון הופיעו בשלוש עבודות בכורה, מאת אמנדה מילר האמריקאית, איציק גלילי הישראלי וויליאם פורסיית, שנוצרו במיוחד עבורם. התוכנית זכתה לשבחים בעיקר בגלל הביצוע הבוגר והמעניין של הרקדנים. את בראון (שמזכיר בהופעתו את ג'ין היל סאגאן שעבד בארץ שנים רבות) נוכל לראות כשיופיע עם הלהקה של מרק מוריס בסיוורה בארץ בראשית השנה הבאה.

ברוב מופעי הפסטיבל עלתה רמת הביצוע על רמת הכוריאוגרפיה אך לא כן במקרה של הלהקה הצרפתית של פרנסואה ראפינו, שבהופעתה גם הביצוע וגם עיצוב התנועה היה מעולה. ראפינו מצליח להעביר תנועה בין הרקדנים ומשתמש בתאורה, שחותכת את הבימה לפרוסות חושך ואור, בצורה מתוחכמת ויפה מאוד.

יירי קיליאן, "BELLA FIGURA"

תיאטרון המחול ההולנדי

רקדנית: מנמי נקאמורה

JIRI KYLIAN, "BELLA FIGURA"

NDT, DANCER: MEGUMI NAKAMURA

ההיצע העשיר כלל יוצרים נודעים כמו יירי קיליאן ורקדני כל שלוש הלהקות של תיאטרון המחול ההולנדי וכן להקתו של בארישניקוב

תנועה מעניינת (ורקדן או שניים מעולים) הפגינה גם שלישיית "גלוטיס" - פול סלווין נורטון, האריזונו רובנה ואנדראה ליין. הביצוע היה מבריק אך הנדוניה האמיתית של הלהקה היא השפה התנועתית שטבעו ליין ורובנה ביצירה IF WE COULD ONLY - EVEN IF WE COULD, שמתבססת על אימפולסים ומעין מערבולות פנימיות של אנרגיה ששוטפות את הטורסו והגפיים ונקטעות במעבר לראש.

המופע של בתי הספר למחול מרוטרדם ואמסטרדם היה מסקרן, והעבודה הטובה ביותר במסגרת זו היתה של ג'ניפר האנה, אשתו ילידת ארה"ב של איציק גלילי, רקדנית לשעבר בבאלט קולברג ובתיאטרון המחול ההולנדי, והיום מורה באקדמיה של אמסטרדם.

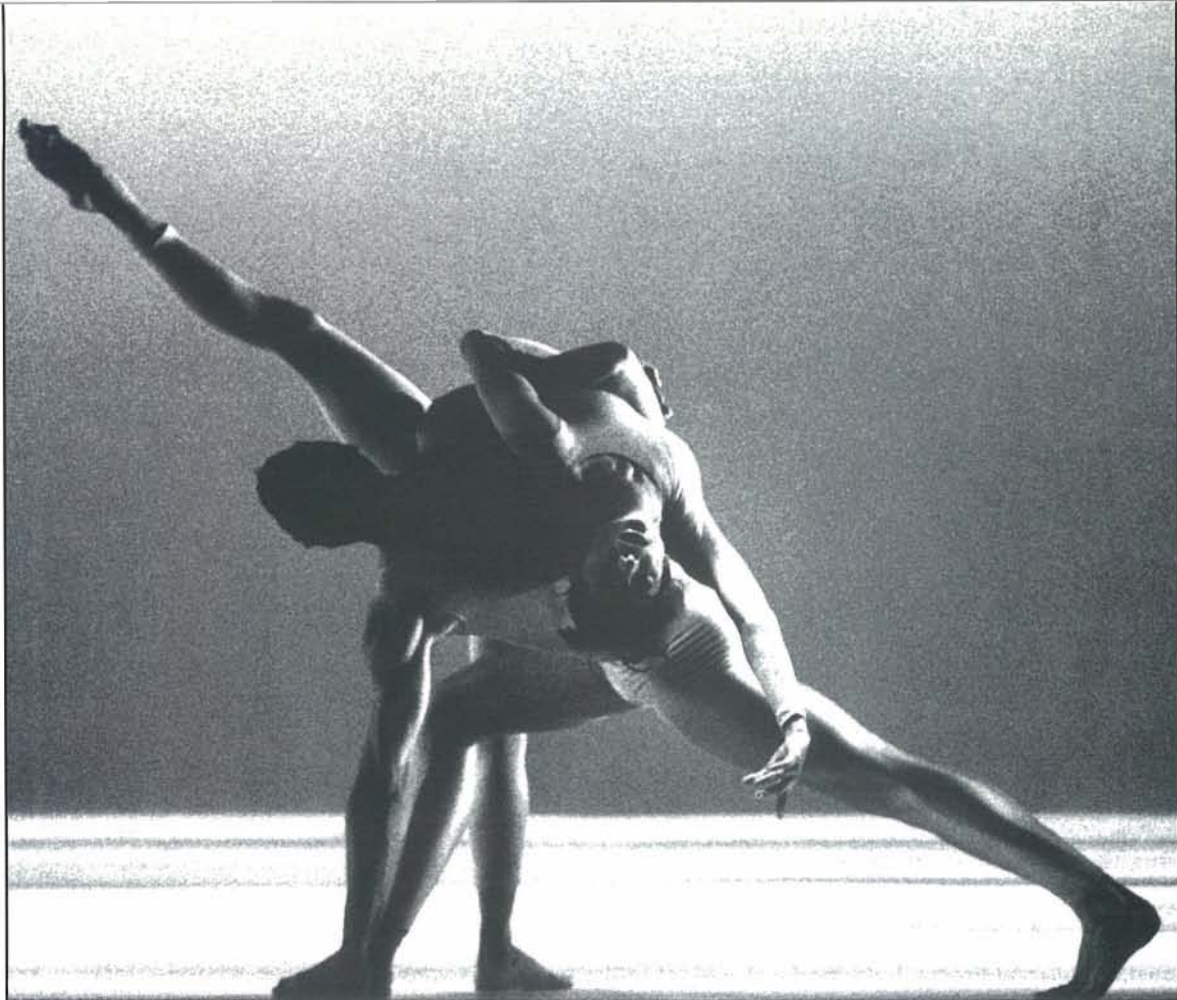
החוויה האמנותית הגדולה בפסטיבל השנה היתה בכורה עולמית של מחול חדש מאת יירי קיליאן בביצוע להקתו. "BELLA FIGURA", שם המחול, הוא מונח בארוקי ובעבודה יש הרבה סממנים בארוקיים, בין היתר קולאז' מוסיקלי שלם של יצירות מאת לוקאס פוס, פרגולזי, ויוואלדי ועוד, שרק יוצר מוסיקלי כקיליאן יכול להפוך לחטיבה אורגנית. לצד

יירי קיליאן "BELLA FIGURA"
תאטרון המחול ההולנדי
JIRI KYLIAN "BELLA FIGURA"
NDT

"אם היינו יכולים"
כור: ליין ורובנה

"IF WE COULD" GLOTTISDANS
CHOR.: LEINE AND ROEBANA

להקה מהעיר רוטרדם
כור: טון סימונס
TON SIMONS:
"COMPOSITION FOR DANCERS
AND COLORS"

רקדניו רוקדים ביצירה מלאת הדמיון הזו גם מסכי הבמה ואש אמיתית. הכוריאוגרפיה מתמקדת בכתפיים.

רקדני הלהקה המרכזית המצוינים ביצעו גם את המחול הוותיק של נאצ'ו דואטו הספרדי (רקדן לשעבר בלהקה) ועבודה ותיקה מצוינת של קיליאן למוסיקה מאת המלחין הציכי מרטינו - "מיסה בשדה הקרב". לצד הלהקה המרכזית של תיאטרון המחול ההולנדי הופיעו להקת הוותיקים ולהקת העתודה. רוב היצירות שביצעה הלהקה הצעירה חוברו על ידי רקדנים בלהקה הראשית - לייטפוט, דלקרואה ואינגר. הביצוע היה מצוין אך מלבד עבודתו של לייטפוט "בדידות", שראינו גם בארץ השנה, המחולות דמו יותר

ברוב מופעי הפסטיבל עלתה רמת הביצוע על רמת הכוריאוגרפיה אך לא כן במקרה של הלהקה הצרפתית של פרנסואה ראפינו, שבהופעתה גם הביצוע וגם עיצוב התנועה היה מעולה

לרקדנים חוברו חיישנים שהפעילו גם את המוסיקה (מוגזם לקרוא לזה מוסיקה, בעצם אלה היו צלילים סתמיים), וגם את המסכים, שירדו ועלו ושהתאורה הצבעונית הפכה אותם לסוכריות מזרחיות קיטשיות. הכל חזר על עצמו, ללא מבנה, ללא היגיון ובעיקר ללא כיוון התקדמות.

השנה סיים את תפקידו כמנהל הפסטיבל מנהלו מאז היווסדו לפני 17 שנה, מר ק ו י ו נ ק ר ס, ואת מקומו תפס השווייצרי הצעיר, ס מ ו א ל ו י ר ס ט נ. זה לא פשוט להיכנס לנעליו של מייסד פסטיבל בינלאומי ומנהלו האמנותי מזה 17 שנה. שאלנו את סמואל וירסטן מהן תוכניותיו. הוא מודע היטב לבעייתיות של הכוריאוגרפיה החדשה - יכולת תנועתית מצוינת שאינה מנוצלת לאמירה אמנותית כלשהי, ולכן החליט שבמרכז הפסטיבל בעוד שנתיים יעמוד הרקדן המבצע.

שני שליש מתקציבו של פסטיבל המחול של הולנד הוא סובסידיה ממשלתית והשליש הנותר

לתרגילים בכוריאוגרפיה מאשר לעבודות בשלות. המחול "ללא תשובה" של דלקרואה התבסס על המלים כן ולא ועל שני מכלים גדולים ריקים מפלסטיק (כמו באנאפאזה של נהרין). אינגר מילא את הבמה באביזרים ונראה שלא היה לו מה לומר. כנראה לא פשוט ליצור בצילו של גאון כקיליאן.

מאזבת היתה הלהקה מרוטרדם שפועלת כבר שנים רבות והיא הופיעה עם עבודה מאת יוצר שעובד איתה בהצלחה כבר שנים - טון סימונס ההולנדי, אך הפעם המופע לא היה מוצלח. סימונס ניסה ללכת בעקבות מרס קנינגהם ולהשתמש במקריות ביצירתו.

פרנסואה רפינו "להתראות"
FRANCOIS RAFFINOT
"ADIEU"

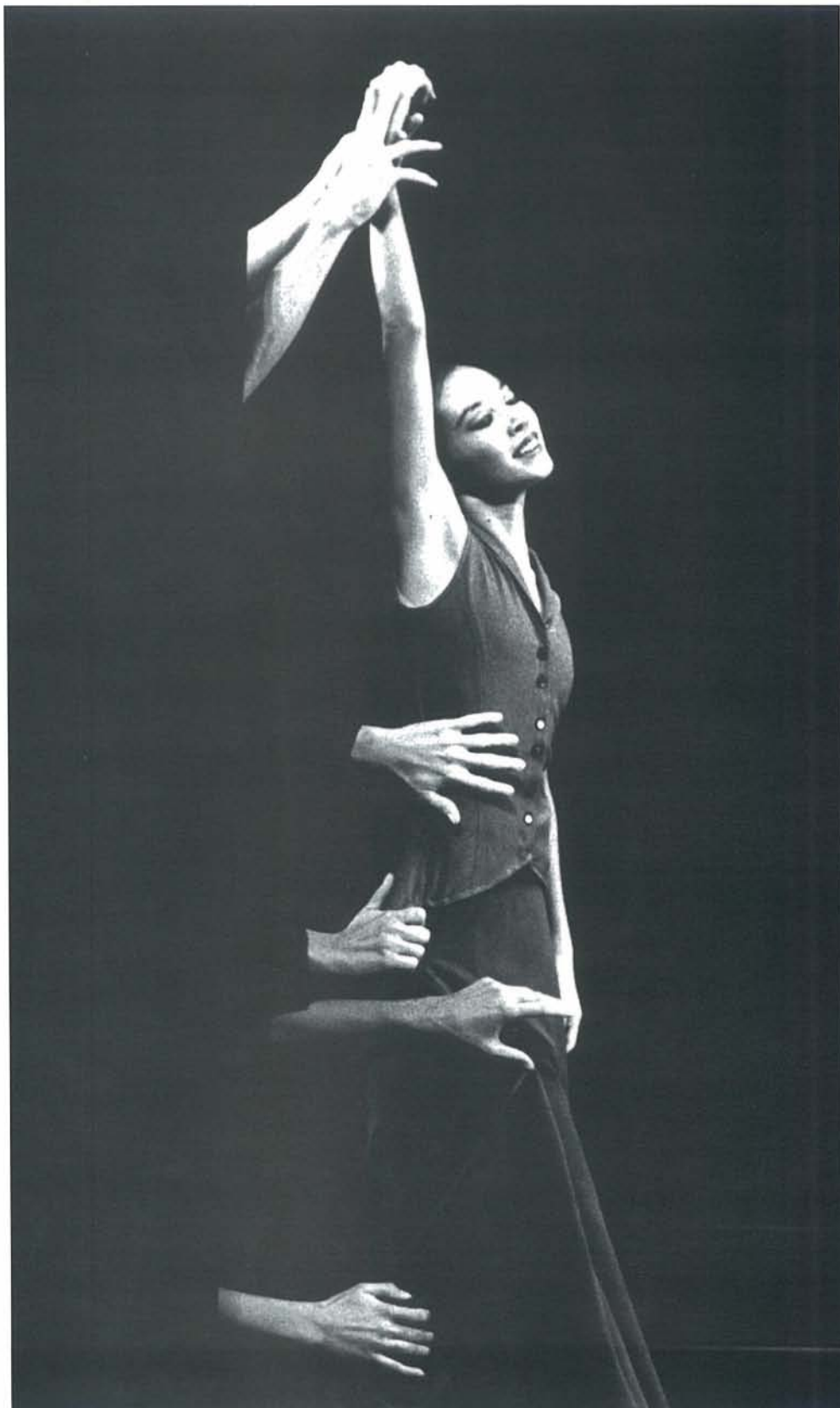
בא מחסויות מסחריות שונות. באופן כללי, התמיכה הציבורית, העירונית והממשלתית במחול בהולנד בנסיגה. עד לפני זמן קצר הולנד נחשבה למדינה שמעניקה תמיכה רחבה לאמנויות בכלל ולמחול החדש בפרט, אך כמו בארצות אירופיות רבות גם שם מצב דברים זה השתנה.

מצבו של הבאלט הקלאסי טוב אף פחות. להקת הבאלט הלאומית, שמושבה באמסטרדם, שרויה במשבר כלכלי ואמנותי. מנהל אותה וויין איגלינג האנגלי, רקדן ידוע לשעבר של הבאלט המלכותי הבריטי, אך יכולתו כמנהל אמנותי נופלת כנראה מיכולתו כרקדן. יתר על כן, מאז שעזבו את הלהקה שני

החוויה האמנותית הגדולה בפסטיבל השנה היתה בכורה עולמית של מחול חדש מאת י"ר קיליאן בביצוע להקתו. שם המחול הוא מונח בארוקי ובעבודה יש הרבה סממנים בארוקיים

הכוריאוגרפים ההולנדים המעולים רודי ואן דנציג והאנס ואן מאנן (ואן דנציג פרש לגמלאות וואן מאנן חזר לעבוד בהצלחה רבה עם תיאטרון המחול ההולנדי), הדלדל מאוד הרפרטואר שלה, שהיה לפני עשור מבריק וחדשני, ומצבה הכלכלי אינו מאפשר להזמין עבודות חדשות. גם רוב הרקדנים המצטיינים פרשו מכבר והיום הם ממלאים תפקיד של מנהל-חזרות.

בימים אלה מופיעה הלהקה הלאומית בתוכנית הכוללת שלוש יצירות של הכוריאוגרף הבריטי פרדריק אשטון. אחת - "SCENES DE BALLE" - נוצרה בטוב טעם ובחן למוסיקה של סטרבינסקי בשנת 1944, אך הרקדנים ההולנדים אינם מצליחים להפיח רוח חיים בפנינה ותיקה זו. הם גם לא מצליחים להתמודד עם העבודות האחרות, לא עם "ואריאציות סימפוניות" (משנת 1946, למוסיקה מאת סזר פרנאנק), הדורשת סגנון קפדני, ולא עם "חלום ליל קיץ", למוסיקה המוכרת כל כך של מנדלסון, שדורשת יותר חוש הומור מכפי שהלהקה ההולנדית מצליחה לגייס. בכלל, הרעיון שקהל רגיל של אוהבי באלט מסוגל לעכל שלוש יצירות של כוריאוגרף מיוחד כאשטון בערב אחד שגוי מיסודו. התוכנית היא שיעור מעניין בבאלט בריטי ותיק וטוב יותר ממופע לקהל הרחב. חרף בעיותיו של הבאלט הלאומי ההולנדי, הוארך לא מכר החוזה של וויין איגלינג בחמש שנים נוספות, ושינוי של ממש לא נראה, אם כן, באופק.

"מלנטיד"
הלהקה הצעירה של
תיאטרון המחול ההולנדי
כור: יוהן אינגר
"MELLANTIDE", NDT 2
CHOR.: JOHAN INGER